

Iz zajednice 15/12/2021

Momo, zašto plačeš – „Ni više onega vrimena“

Piše: Dorde Matić

Momo Popadić je pjevao delikatno, nježno, blago, s ljkopuštu u koju je kao kap pelina stalno curila jedna bolna i bolečiva oporost i griza savjesti. I kajanje

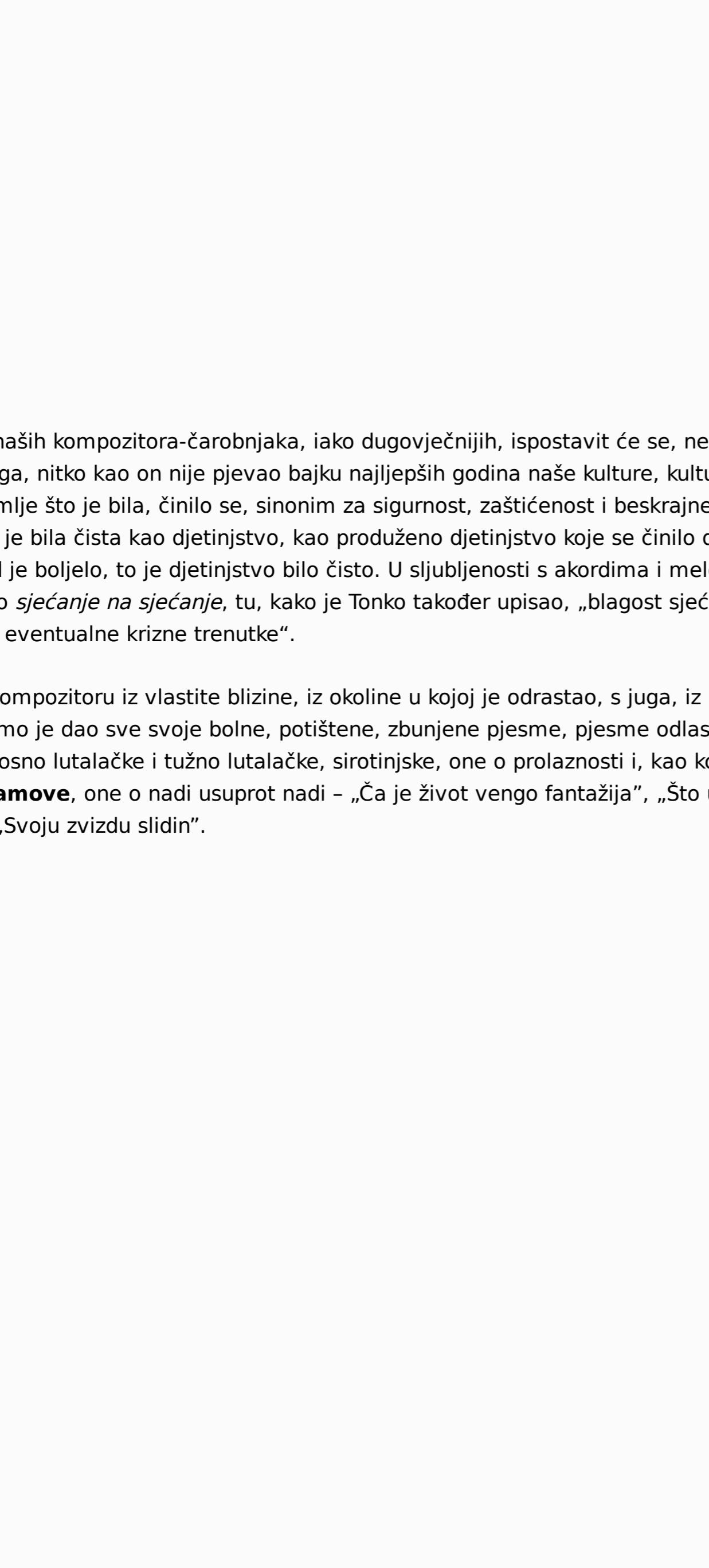

Foto: Printscreen

Ima ljudi koji su suviše krhki za ovaj svijet, glasi jedna izreka, koja,ako se ne izrekne ili napiše čisto i pravljeno, uvijek prijeti da bude površna. Za **Momčila Popadića** (1947-1990) ta izreka vrijedila je kao malo njih. Ija se srušaju dođuće trebalo malo dopuniti, pa da glasi „Ima ljudi koji su suviše krhki za ovaj naš svijet“. Ovaj ovdje, što se širi od... - ma znat će čitalac na koji se svijet misli i dokle se on širi - čak i kad su mu podigli granice što su, nekad samo na papiru postojče, dočekale da postanu najprije zadugo neprobojne, a onda postale stvaran zid, do danas. Te granice i zidove Momo Popadić nije dočekao.

Strašna je činjenica koliko je preran bio njegov odlazak, sa samo četrdeset i tri godine. Ali taj i takav čovjek i pjesnik - nek se oprosti na ovakvoj drskosti, jer nije izrečena lako - gotovo da je otioša na vrijeme, u onom ničearskom smislu, da „čovjek mora znati i kad treba umrijeti“, što nije dato svakome. Ružne su teže ove rečenice, one ne spadaju u priču o blagoj, perotkoj duši i pojavi kao što je bio **Popadić**.

Ostaje ono s početka, pak: to da ima ljudi koji su suviše krhki za ovaj naš svijet. Ne odnos se to samo na teško vrijeme, kad godine poružajuju, nego već nekako od samog početka, od rođenja. Takav se činio i takav još djeluje u prenježnoj uspomeni i danas ovaj čovjek i pjesnik. Jer u njemu i oko njega, u versima što je pisao sve je bilo blago, meko, duševni tretpet. I sve to kao druga strana goleme sjene melankolije i trajno prisutne boli, naročito osjetne danas, kad se vidi bolje što je bilo prikriveno u onolikoj rječnosti koju smo nekad jedino vidjeli, svaki put kad bismo ugledali njegovo ime štampano na omotima ploča i u rijetkim knjigama.

Vjećno izdvojen, vjećno podijeljen, kao porod od slučajnog svjetla, od majke Korčulanke i, rečenicom potpuno romanesknom, oca „uvuženog pančevačkog sudjela, vršnog pravnika, ali i boema od onog soja kakav danas više i ne postoji“, koji je odmah u pitanjima očinjstva imao prečeg posla i otisao svojim putem, ostavivši nezauziman ožiljak na duši dječaka. Momčilo je Popadić odrastao u ljubavi korčulanskih baka i jeda, što je, znat će samo oni koji su osjetili, ljubav bez usporedbe. U odrastoli pak, sad već stvaralač, u nerješivoj unutarnjoj kriji,

biografskoj, lokalnoj, geografskoj, krvnoj, svakoj, svoje je pjesme jutra i pjesme noći, te što su bile namijenjene za pjevanje, podijelio onda i po geografskoj i kulturnoj crti.

Biti, roditi se krhak, iz jedne „zabune“ koja je, da je zreće, trebalo da bude bogatstvo - bogatstvo vlastitih korijena, svoga imena i jedne, pa druge, pa treće pripadnosti, od kojih je jedna od njih, najveća, natkrivljava druge dvije i tako ih čuvala u jedinom vremenu i zemlji gdje je to bilo moguće. Bogatstvo i pokora koja su tako delikatni da ih se među pristojnim svjetom nikada ne bi trebalo spominjati kad se govori o onom boljem vremenu i o nekim ljudima, posebnim ljudima. Takođe i to tada još nismo znali ili nismo htjeli vidjeti, već naznačena večer kad će zamračiti i izvana i iznutra, u čovjeku.

Jer, ljudi na moru, bilo s obale, bilo boduli, otočani, kaju se drugačije. Čovjek s otoka koji daje moreplouve (kažu, i samog **Marka Pola**), Korčulani Momčilo Popadić sigurno je znao za **Volodu Visockog**, a možda i za njegovu pjesmu „Parus“ o plovidi i slomljennom jedru, s ehom i citatom **Ljermontova** - Volodinu pjesmu s onim surovim silovitim refrenom, što udara kao oluja, *nevera*, kao orkan: „Parus! Parovali parup! / Kačos, kačos, kačos...“ - tu gdje se slomljeno „jedro“ - ruski: „parus“ - nepredvodivo rimuje sa „kajus!“ - „kajem se!“

Zato kad je Momčilo Popadić propjevao dvostruko, ne samo kao pjesnik koji piše i štampa svoje stihove, nego kao stihovratac za glazbu, kad je propjevao „prisnom i intonacijom dječijih usta“, kako trideset godina poslije njega otišli nam prijatelj i mentor **Tonko Marović** reče, makar to bila usta već iskusnog, životom načetog čovjeka, onda je ravnoteža meda i žuči bila takva jedina kakva je mogla biti: *popadićevska*, nezaboravno zračna, radosna kao jutro, ali jutro u kojem je, mada mi to tada još nismo znali ili nismo htjeli vidjeti, već naznačena večer kad će zamračiti i izvana i iznutra, u čovjeku.

Nakon toga mutnog dragulja, neprevazidene pjesme, Pop je jednom sretnom godinom, tada u punom napunu svoga čudesnog talenta, dao suprotne pjesme: „Rajku Dujmiću, tada u punom neizdrživoj bolesničkoj životu, lirske subjekte traži oprost od oca-grešnika, a zapravo, u tom ljetu, čim čovjek otvori oči. Rasko je to vanjska, najljepša skrivena za obratnim: da taj odbegli otac sám zatraži oprost, od njega, od tog nekadašnjeg ostavljenog djeteta. Pjesma koja je jednog tadašnjeg zagrebačkog dječaka sedamdesetih godina dirala strahovito - lirski subjekt sve do samog finala ustalom pjeva u sjećanju iz vlastite dječje perspektive - „virova san jer sam bija mali...“ - dirala da te mreže da je dječak morao skrpati pogled i tajno gutati suzu, dok je znanjem-bez-znanja, nešvatljivim razumijevanjem lišenim iskustva, sa strepnjom dočekivalo zadnje stihove ove, zagravu strašne, country-kantilene: „...ja sam, pape, isti, jer sam život kuša...“.

Pazi ovo, čitaće, pazi ovaj slijed, ako još znaš:

„Reci mi tiho, tiho, „Čuješ li me, jel' ti drago“, „Ti si moja kiša blaga“, „Klijuc je ispod otirača“, „Košulja glava“, „Tonka“, „Neveri žuti, žuti“... i uostalom, sebe pjevajući „Momo, zašto plaćeš“...

Na muziku naših kompozitora-čarobnjaka, iako dugovječnijih, ispostavit će se, nesretnijih i od njega samoga, nitko kao on nije pjevao baiku najljepših godina naše kulture, kulture koja se zvala popularna pjesma ni šansonu, lirske subjekte traži oprost od oca-grešnika, a zapravo, u tom neizdrživoj bolesničkoj životu, lirske subjekte traži oprost od samog početka, od rođenja.

Zemlje koja je bila čista kao djetinjstvo, kao prožetu djetinjstvo koje se činilo da će zauvijek trajati. I kad je boljelo, to je djetinjstvo bilo čisto. U sljubljenosti s akordima i melodijama, Popadić je uhvatio to *sjećanje na sjećanje* tu, kako je Tonko također upisao, „blagost sjećanja“ koja

„pozlačuje i eventualne krize trenutke“.

Najvećem kompozitoru iz vlastite blizine, iz okoline u kojoj je odrastao, s juga, iz Dalmacije

dakako, Momo je dao sve svoje bolne, potištene, zbrunjene pjesme, pjesme odaska, neumira i nemira, radosni lutalacke i tužno lutalacke, sirotinje, one o prolaznosti i, kao poznati i, nešljivo

„Mandelištamove, one o nadi usuprot nadi – „Ča je život vengo fantažija“, „Što učinila si ti“, „Skitnica“, „Svoju zvizdu slidin“.

To je ona pjesma što traži oprost od grešnika, od oca kockara, ženskara i psovača svetinja... oca što ga je napustio. U razaranjoći psihološkoj i lirskoj perspektivi kakvu nema nijedna druga

popularna pjesma ni šansonu, lirske subjekte traži oprost od oca-grešnika, a zapravo, u tom

neizdrživoj bolesničkoj životu, lirske subjekte traži oprost od samog početka, od rođenja.

Zadužbu i čedan (da, i to je putem moma ponovo: „Ti si moja kiša blaga“). I iz čežnje, i zbog

zavare, čistog kao oblak u plavetniju. Zbog svih krhkih ljudi.

Način na koji je ovo pjevano, vjećno podijeljen, kao porod od slučajnog svjetla, od majke Korčulanke i,

rečenicom potpuno romanesknom, oca „uvuženog pančevačkog sudjela, vršnog pravnika, ali i boema od onog soja kakav danas više i ne postoji“, koji je odmah u pitanjima očinjstva imao

prečeg posla i otisao svojim putem, ostavivši nezauziman ožiljak na duši dječaka. Momčilo je

Popadić odrastao u ljubavi korčulanskih baka i jeda, što je, znat će samo oni koji su osjetili,

ljubav bez usporedbe. U odrastoli pak, sad već stvaralač, u nerješivoj unutarnjoj kriji,

biografskoj, lokalnoj, geografskoj, krvnoj, svakoj, svoje je pjesme jutra i pjesme noći, te što su bile

namijenjene za pjevanje, podijelio onda i po geografskoj i kulturnoj crti.

Strana je činjenica koliko je preran bio njegov odlazak, sa samo četrdeset i tri godine. Ali taj i

takav čovjek i pjesnik - nek se oprosti na ovakvoj drskosti, jer nije izrečena lako - gotovo da je

otioša na vrijeme, u onom ničearskom smislu, da „čovjek mora znati i kad treba umrijeti“, što nije dato svakome. Ružne su teže ove rečenice, one ne spadaju u priču o blagoj, perotkoj duši

i pojavi kao što je bio **Popadić**.

Ostaje ono s početka, pak: to da ima ljudi koji su suviše krhki za ovaj naš svijet. Ne odnos se to

samo na teško vrijeme, kad godine poružajuju, nego već nekako od samog početka, od rođenja.

Takav se činio i takav još djeluje u prenježnoj uspomeni i danas ovaj čovjek i pjesnik. Jer u njemu i oko njega, u versima što je pisao sve je bilo blago, meko, duševni tretpet. I sve to kao druga

strana goleme sjene melankolije i trajno prisutne boli, naročito osjetne danas, kad se vidi bolje što je bilo prikriveno u onolikoj rječnosti koju smo nekad jedino vidjeli, svaki put kad bismo

ugledali njegovo ime štampano na omotima ploča i u rijetkim knjigama.

Način na koji je ovo pjevano, vjećno podijeljen, kao porod od slučajnog svjetla, od majke Korčulanke i,

rečenicom potpuno romanesknom, oca „uvuženog pančevačkog sudjela, vršnog pravnika, ali i boema od onog soja kakav danas više i ne postoji“, koji je odmah u pitanjima očinjstva imao

prečeg posla i otisao svojim putem, ostavivši nezauziman ožiljak na duši dječaka. Momčilo je

Popadić odrastao u ljubavi korčulanskih baka i jeda, što je, znat će samo oni koji su osjetili,

ljubav bez usporedbe. U odrastoli pak, sad već stvaralač, u nerješivoj unutarnjoj kriji,

biografskoj, lokalnoj, geografskoj, krvnoj, svakoj, svoje je pjesme jutra i pjesme noći, te što su bile

namijenjene za pjevanje, podijelio onda i po geografskoj i kulturnoj crti.

Strana je činjenica koliko je preran bio njegov odlazak, sa samo četrdeset i tri godine. Ali taj i

takav čovjek i pjesnik - nek se oprosti na ovakvoj drskosti, jer nije izrečena lako - gotovo da je

otioša na vrijeme, u onom ničearskom smislu, da „čovjek mora znati i kad treba umrijeti“, što nije dato svakome. Ružne su teže ove rečenice, one ne spadaju u priču o blagoj, perotkoj duši

i pojavi kao što je bio **Popadić**.

Ostaje ono s početka, pak: to da ima ljudi koji su suviše krhki za ovaj naš svijet. Ne odnos se to

samo na teško vrijeme, kad godine poružajuju, nego već nekako od samog početka, od rođenja.

Takav se činio i takav još djeluje u prenježnoj uspomeni i danas ovaj čovjek i pjesnik. Jer u njemu i oko njega, u versima što je pisao sve je bilo blago, meko, duševni tretpet. I sve to kao druga

strana goleme sjene melankolije i trajno prisutne boli, naročito osjetne danas, kad se vidi bolje što je bilo prikriveno u onolikoj rječnosti koju smo nekad jedino vidjeli, svaki put kad bismo

ugledali njegovo ime štampano na omotima ploča i u rijetkim knjigama.

Način na koji je ovo pjevano, vjećno podijeljen, kao porod od slučajnog svjetla, od majke Korčulanke i,

rečenicom potpuno romanesknom, oca „uvuženog pančevačkog sudjela, vršnog pravnika, ali i boema od onog soja kakav danas više i ne postoji“, koji je odmah u pitanjima očinjstva imao

prečeg posla i otisao svojim putem, ostavivši nezauziman ožiljak na duši dječaka. Momčilo je

Popadić odrastao u ljubavi korčulanskih baka i jeda, što je, znat će samo oni koji su osjetili,

ljubav bez usporedbe. U odrastoli pak, sad već stvaralač, u nerješivoj unutarnjoj kriji,

biografskoj, lokalnoj, geografskoj, krvnoj, svakoj, svoje je pjesme jutra i pjesme noći, te što su bile

namijenjene za pjevanje, podijelio onda i po geografskoj i kulturnoj crti.

Strana je činjenica koliko je preran bio njegov odlazak, sa samo četrdeset i tri godine. Ali taj i

takav čovjek i pjesnik - nek se oprosti na ovakvoj drskosti, jer nije izrečena lako - gotovo da je

otioša na vrijeme, u onom ničearskom smislu, da „čovjek mora znati i kad treba umrijeti“, što nije dato svakome. Ružne su teže ove rečenice, one ne spadaju u priču o blagoj, perotkoj duši

i pojavi kao što je bio **Popadić**.

Ostaje ono s početka, pak: to da ima ljudi koji su suviše krhki za ovaj naš svijet. Ne odnos se to

samo na teško vrijeme, kad godine poružajuju, nego već nekako od samog početka, od rođenja.

Takav se činio i takav još djeluje u prenježnoj uspomeni i danas ovaj čovjek i pjesnik. Jer u njemu i oko njega, u versima što je pisao sve je bilo blago, meko, duševni tretpet. I sve to kao druga